

ANALÝZA VYBAVENIA ZASTÁVOK PRÍMESTSKEJ AUTOBUSOVEJ DOPRAVY

ANALYSIS EQUIPMENT OF SUBURBAN BUS STOPS

Hana Jurkovičová¹

Anotácia: Príspevok sa zaoberá analýzou vybavenia zastávok prímestskej autobusovej dopravy. Definované sú jednotlivé kritériá kvality zastávok a vybrané kritériá sú zhodnotené. Spracovaná je kategorizácia zastávok a ich minimálne vybavenie.

Kľúčové slová: kritériá kvality, autobusová zastávka, kategorizácia zastávok

Summary: This paper deals with the analysis of equipment of suburban bus stops. The individual criteria of bus stops quality are defined and selected criteria are both evaluated. Categorisation of bus stops is processed and their minimum equipment.

Key words: quality criteria, bus stop, categorisation of bus stops

1. ÚVOD

Celkovú kvalitu verejnej osobnej dopravy ovplyvňuje mnoho kritérií. Tieto kritériá reprezentujú zákazníkov a pohľad na poskytovanú službu. Existujú normy, ktorých účelom je zvýšiť úroveň kvality v prevádzke verejnej dopravy, ako aj obrátiť pozornosť na potreby a očakávania zákazníkov.

V súčasnosti sa čoraz viac hovorí o kvalite a zvyšovaní kvality. S kvalitou cestovania úzko súvisí práve kvalita zastávok. V Slovenskej republike sú zastávky prímestskej autobusovej dopravy vo veľkej miere zanedbané a neposkytujú dostatočnú kvalitu pre cestujúcich. Častokrát chýba na zastávkach samotné označenie zastávky, vybavenie zastávky aktuálnym cestovným poriadkom, chýba prístup k zastávkam. Z toho dôvodu je potrebné klásť väčší dôraz na zastávky, ich kvalitu a vybavenie.

2. ANALÝZA VYBAVENIA ZASTÁVOK PRÍMESTSKEJ AUTOBUSOVEJ DOPRAVY

Pri analýze vybavenia zastávok prímestskej autobusovej dopravy bolo vybavenie zastávok hodnotené podľa viacerých kritérií. Kontrola bola vykonaná na 245-tich zastávkach v Žilinskom kraji.

Pri kontrole boli hodnotené tieto kritériá:

1. cestovný poriadok

- je alebo nie je na zastávke

¹ Ing. Hana Jurkovičová, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Námestie slobody č. 6, P. O. BOX 100, 810 05 Bratislava, e-mail: hana.jurkovicova@mindop.sk

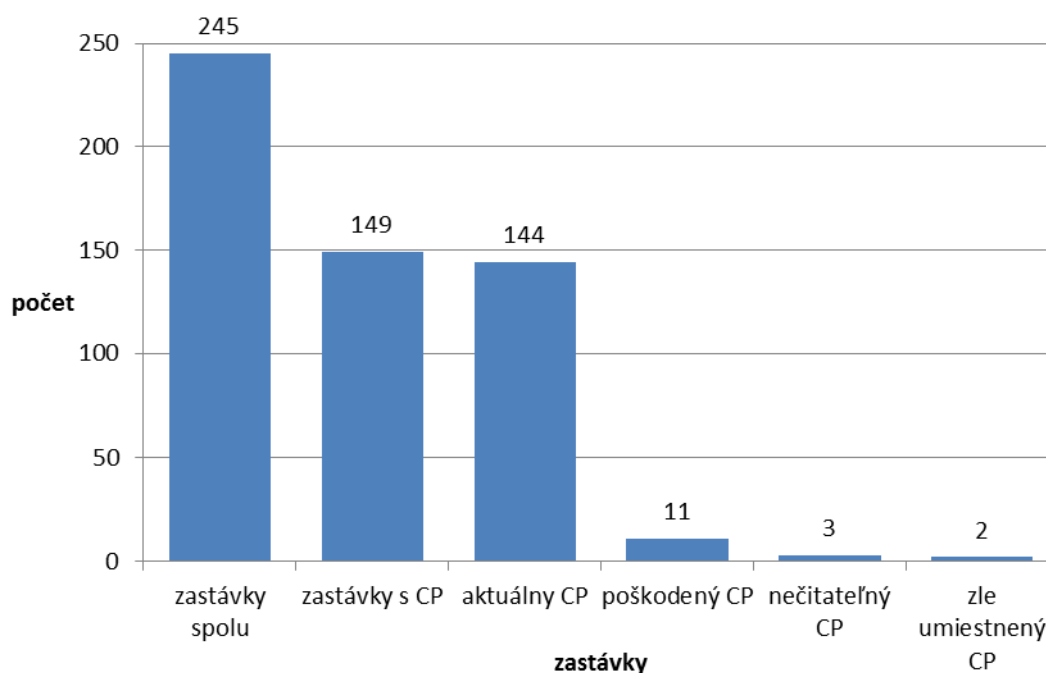
- ak je na zastávke, tak či je:
 - aktuálny
 - poškodený
 - nečitateľný
 - zle umiestnený
- 2. označník** – je na zastávke alebo nie je, ak je, či vyhovuje alebo nevyhovuje
- 3. logo dopravcu** – je na zastávke alebo nie je, ak je, či vyhovuje alebo nevyhovuje
- 4. názov zastávky** – za názov zastávky sa nepovažoval názov zastávky uvedený na cestovnom poriadku (na výveske), za názov zastávky sa považovalo len samostatné označenie, napríklad tabuľa s názvom zastávky priamo na prístrešku alebo v blízkosti prístrešku, prípadne na označníku alebo iný spôsob označenia
- 5. prístrešok**
 - je alebo nie je na zastávke
 - ak je na zastávke, tak či je:
 - poškodený, ak je poškodený, treba číslami vyznačiť časť prístrešku, ktorá je poškodená:
 - 1 – strecha prístrešku
 - 2 – ľavý bok prístrešku
 - 3 – pravý bok prístrešku
 - 4 – zadná stena prístrešku
 - znečistený
 - polepený plagátmi
- 6. lavička**
 - ak je, tak sa zapíše:
 - počet lavičiek, za 1 lavičku sa považuje lavička dĺžky 1 meter (čiže ak je na zastávke lavička dĺžky 2 metre, do počtu lavičiek sa uvedie číslo 2)
 - či je lavička poškodená, alebo
 - špinavá
- 7. kôš** – za kôš sa považuje kôš patriaci k zastávke, za kôš sa nepovažuje kontajner v obci, ktorý je umiestnený v blízkosti zastávky
- 8. čistota zastávky**
 - treba číslom označiť úroveň čistoty priestoru zastávky:
 - 1 – čistá zastávka
 - 2 – znečistenie spôsobené dennou prevádzkou a pohybom cestujúcich
 - 3 – znečistenie spôsobené trvalým zanedbaním čistenia zastávky, dlhodobé znečistenie
- 9. osvetlenie zastávky**
- 10. prístup na zastávku** – zaznačí sa, či je pri zastávke chodník
- 11. zastávkový pruh**
- 12. nástupný ostrovček**

2.1 Vybrané výsledky kontroly zastávok prímestskej autobusovej dopravy

Pri kontrole bolo skontrolovaných spolu 245 zastávok. K vybraným kritériám boli výsledky kontroly graficky spracované, a to konkrétne k cestovnému poriadku, označníku, prístrešku a čistote zastávok.

2.1.1 Cestovný poriadok

Pri kontrole bolo zistené, že z celkového počtu kontrolovaných zastávok sa cestovný poriadok nachádzal na 149 zastávkach, čo predstavuje 60,8 %. Platný cestovný poriadok bol na 144 zastávkach, čo predstavuje 58,8 %. Na 11 zastávkach bol cestovný poriadok poškodený a na troch zastávkach nečitateľný. Zle umiestnený cestovný poriadok bol len na dvoch zastávkach. Grafické znázornenie počtu zastávok s cestovným poriadkom je na obr. 1.

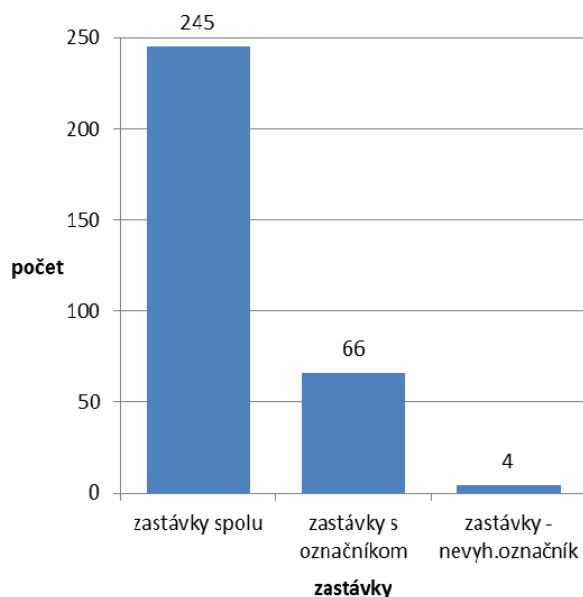

Zdroj: Autor

Obr. 1 – Cestovný poriadok (CP) na zastávkach

2.1.2 Označník

Označník, tak ako aj cestovný poriadok, by sa mal nachádzať na každej zastávke. Pri kontrole však bolo zistené, že na väčšine zastávok sa označník nenachádza. Z celkového počtu kontrolovaných zastávok sa označník nachádzal len na 66 zastávkach, čo predstavuje 26,9 % z celkového počtu skontrolovaných zastávok. Pri štyroch zastávkach bol zistený nevyhovujúci stav označníka, čo znamená, že označník bol poškodený. Grafické znázornenie počtu zastávok s označníkom je na obr. 2.

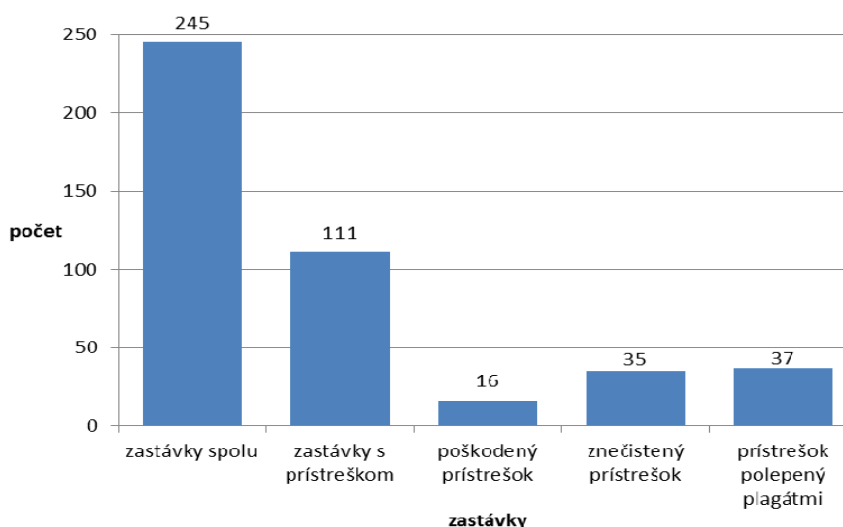

Zdroj: Autor

Obr. 2 – Označník na zastávkach

2.1.3 Prístrešok

Prístrešok sa nachádzal na 111 zastávkach. V 16 prípadoch bol prístrešok poškodený. Prístrešok bol znečistený na 35 zastávkach a na 37 zastávkach bol prístrešok polepený plagátmi. Grafické znázornenie počtu zastávok s prístreškom je na obr. 3.

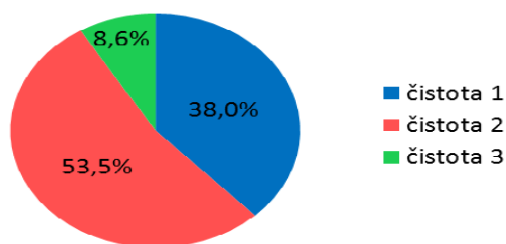

Zdroj: Autor

Obr. 3 – Prístrešok na zastávkach

2.1.4 Čistota na zastávkach

Posledným z vybraných kritérií je čistota na zastávkach. Na 93 zastávkach bola zaznamenaná čistota na úrovni 1, čo predstavuje približne 38,0 %. Znamená to, že približne 38,0 % zastávok je čistých. 131 zastávok spĺňalo podmienky čistoty na úrovni 2, čo znamená, že znečistenie bolo spôsobené dennou prevádzkou a pohybom cestujúcich. 21 zastávok, čo predstavuje 8,6 % z kontrolovaných zastávok, bolo zanedbaných a dlhodobo znečistených. Grafické znázornenie čistoty na zastávkach je na obr. 4.

Zdroj: Autor

Obr. 4 – Čistota na zastávkach

2.2 Kategorizácia zastávok

Zastávky je dôležité rozdeliť do určitých kategórií a pre jednotlivé kategórie zastávok stanoviť minimálne kritériá, ktoré musia spĺňať.

Zastávky rozdelené do kategórií podľa umiestnenia na pozemných komunikáciách:

- kategória A – zastávky umiestnené na cestách I. triedy a na frekventovaných cestách II. triedy,
- kategória B – zastávky umiestnené na menej frekventovaných cestách II. triedy, na cestách III. triedy a na miestnych komunikáciách.

Zastávky kategorizované do tried podľa ich dopravného významu:

- zastávky I. triedy – významné prestupné uzly, zastávky v centrách obcí, významné zastávky v rámci obsluhovaného územia,
- zastávky II. triedy – zastávky na okrajoch obcí, menej významné zastávky v mestách,
- zastávky III. triedy – málo významné zastávky, napríklad v nezastavaných oblastiach.

Zastávky možno rozdeliť do tried aj podľa frekvencie cestujúcich. Minimálne vybavenie zastávok prímestskej autobusovej dopravy je uvedené v tab. 1.

Tab. 1 – Minimálne vybavenie zastávok prímestskej dopravy

Kritériá kvality	Trieda zastávky		
	I.	II.	III.
Cestovný poriadok	X	X	X
Označník	X	X	X
Logo dopravcu	X	X	X
Názov zastávky*	X	X	X
Prístrešok	X		
Lavička	X		
Kôš	X	X	
Osvetlenie zastávky	X	X	
Prístup na zastávku	X	X	

* Názov zastávky je vo všeobecnosti povinný pre zastávky, na ktorých nie je cestovný poriadok takého typu, v ktorom je uvedený názov zastávky a len odchody z danej zastávky.

Zdroj: Autor

Všetky zastávky, ktoré sú zaradené do kategórie A, čiže zastávky umiestnené na cestách I. triedy a na frekventovaných cestách II. triedy, by mali mať zastávkový pruh z dôvodu zabezpečenia bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky a bezpečnosti cestujúcich.

Nástupný ostrovček by mal byť na zastávkach bez ohľadu na to, či je zastávka ako významný prestupný uzol, či je v centre alebo na okraji obce.

V súčasnosti je v SR veľmi málo zastávok, ktoré vyhovujú bezbariérovému prístupu. Zastávky sú bez vhodného vybavenia a neumožňujú naplno využívať výhody nízkopodlažných vozidiel. Dokonca niektoré zastávky sú pre zdravotne postihnuté osoby na invalidnom vozíku neprístupné.

3. ZÁVER

Kvalita zastávok a ich vybavenie je v súčasnosti veľmi aktuálna problematika. Výsledky hodnotenia zastávok sú ešte spracovávané, a preto je obtiažne presne formulovať závery. Na základe doterajších spracovaných výsledkov však možno hodnotiť, že v Slovenskej republike je kvalita zastávok prímestskej autobusovej dopravy na veľmi nízkej úrovni. Mnohé zastávky dokonca nie sú ani označené. Dôležité je preto venovať väčšiu pozornosť kvalite a vybaveniu zastávok, zvýšiť kontrolu ich vybavenia a prijať opatrenia na zabezpečenie zvyšovania kvality zastávok.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- (1) JURKOVIČOVÁ, H. Hodnotenie kvality zastávok prímestskej autobusovej dopravy. In: *CMDTUR 2012: zborník príspevkov a posterov: 6. medzinárodná vedecká konferencia: Žilina - Stráža, Slovakia, 19.04.-20.04.2012*. Žilina. s. I-140-I-147. ISBN 978-80-554-0512-4.
- (2) Technické podmienky TP 10/2011 – Navrhovanie debarierizačných opatrení pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie na pozemných komunikáciách. Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.